

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДИЗАЙНУ ОДЯГУ ВИКЛАДАЧА СУЧАСНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАЧІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

А *Порушено проблему сучасних тенденцій у галузі створення одягу викладача як засобу досягнення професійного та особистісного успіху. Обґрунтовано важливість зовнішнього вигляду та одягу для педагогічної професії. Також розкрито питання перспективи розвитку дизайну одягу сучасного викладача. Наведено порівняльний аналіз іміджу викладача сучасності з викладачами зарубіжних країн.*

Ключові слова: викладач; дизайн одягу; формування іміджу; зовнішній вигляд; діловий стиль

Актуальність проблеми у загальному вигляді. Зовнішній вигляд викладача у професійному середовищі має важливе значення, а тому завжди є актуальним. Сучасна молода людина, яка обрала цю професію, буде постійно перебувати у такому професійному середовищі, яке зобов'язує її до ділового спілкування. Костюм викладача – це один із важливих засобів педагогічного впливу, професійного самоутвердження та самопрезентації.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Велику увагу педагогічному іміджу присвятила низка вчених (Н. Гузій, М. Євтух, І. Зязюн, З. Капустіна, Л. Качалова, Н. Кузьміна, А. Оводова, В. Орешкін, О. Петрова, І. Симонова та ін.). Нині є багатогранна палітра поглядів сучасних учених, науковців, дослідників на особливості формування професійного іміджу фахівця (Г. Бриль, О. Горовенко, Н. Дрозденко, Н. Євсєєва, Л. Жарикова, Д. Журавльов, В. Зінченко, Л. Хоружа, Д. Пащенко та ін.).

Спеціалісти в галузі іміджології та менеджменту приділяють велику увагу особливостям зовнішнього вигляду та костюму сучасної ділової людини, яка працює в сфері бізнесу, науки, освіти. Серед зарубіжних авторів, які присвячували свої роботи питанню іміджу викладача можна виділити Л. Браун, Дж. Моллой, Е. Поуст, М. Спіллейн, Ф. Девіс, Г. Десслер, М. Мітчелл, П. Берд, Е. Джей, Дж. Джеймс, Б. Кімбол та ін. Вітчизняна наукова література останніх років містить праці, що стосуються значення зовнішнього вигляду як основи професійного та особистісного успіху (І. Єлізарова, Ю. Палеха, Л. Данильчук, О. Холод та ін.).

Погоджуємось із думкою педагога Л. Нечипоренко, «що одяг – це найпростіший засіб допомогти собі: стати привабливішим, красивішим, цікавішим» [2, с. 48].

О. Попова стверджує, що «індивідуальний імідж викладача – це імідж, характерний для кожного викладача як особи. До нього входять індивідуально особові характеристики, фізичні дані, установки викладача, самооцінка, зовнішній вигляд. До змісту індивідуального іміджу педагога ставляться деякі стійкі комунікативні установки, очікування та вимоги суспільства як до партнера зі спілкування в освітній взаємодії» [5, с. 163].

Мета статті. Проаналізувати вплив сучасних модних тенденцій на створення одягу викладача сучасності як складника професійного становлення, засобу педагогічного впливу та іміджування особистості. Зробити аналіз іміджу викладача у порівнянні з викладачами зарубіжних країн.

Викладення основного матеріалу. Педагог повинен бути взірцем стилю та гарного смаку, прикладом для своїх учнів у всьому. Говорячи про зовнішній вигляд педагога минулого в уяві постає образ жінки, зодягненої в довгу, клітчасту спідницю, чорний светр або кардиган, без макіяжу, із гладко зачесаним волоссям зібраним у гульку. Уявлення педагогів старшого покоління про імідж був мінімальним. Адже, на їхню думку, зовнішній вигляд педагога має бути стриманим, без яскравих, цікавих деталей, але така «стриманість» перетворилась у звичайнісіньку «сірість» [8, с. 35].

Учителі минулого не здогадувались, що саме гарно підібраний одяг з правильно підібраними аксесуарами та маленькими яскравими деталями буде допомагати їм почувати себе впевненіше, а разом із цим їхня професійна діяльність буде успішною. Так, гарний зовнішній вигляд педагога буде привертати спочатку увагу учнів, потім бажання вчити той предмет, який викладає педагог, а потім учитель стане еталоном для учнів.

Фото 1.

Педагоги сучасності

На відміну від іміджу вчителів минулого, імідж педагогів сучасності кардинально відрізняється (фото 1).

Так, у кожного вчителя виробився свій, власний стиль одягу, якого вони притримуються. Вчителі сучасності вміють «доглядати» за своїм зовнішнім виглядом, а саме слідкують за модними

тенденціями, вміють правильно підібрати одяг, взуття та аксесуари, доглядають за волоссям (уміють робити гарні зачіски), слідкують за шкірою рук та обличчя.

Саме ці критерії є складниками успішності вчителя сучасності. Імідж вчителя може бути як позитивним, так і негативним. *Позитивний імідж* – це не тільки елегантний, стильний, але й разом з тим простий і зручний одяг, а й гарні манери, доброзичливість, гуманність, справедливість, а найголовніше любов до дітей та до своєї професійної діяльності, повага учнів і колег. *Негативний імідж*, у свою чергу, уособлюється в учителя, який уже давно забувся, що таке «гарно виглядати». Тобто вчитель, який не слідкує за своїм зовнішнім виглядом, а саме, як полюбляє говорити молодь, одягнений у те, «що перше випало з шафи», той педагог, в якого волосся забуло, що таке зачіска, а руки забули, що таке манікюр [4, с. 105].

І вчитель, який не слідкує за своєю зовнішністю, нерідко буває «злим», адже від того, як виглядає людина, залежить її впевненість у собі і в своїх силах. А зла і замкнена в собі людина може вдаватися до не педагогічних методів навчання і виховання, що буде проявом певного захисного механізму. Такого вчителя учні будуть боятися, не любити, хоч учні і будуть вчити предмет, але це не через повагу до вчителя, а через страх. Негативний педагогічний імідж має ще один прояв – це переважання в гардеробі вчителя великої кількості відвертого одягу.

Охайний зовнішній вигляд і правильно підібраний гардероб – складає імідж педагога, який у певній мірі є обличчям закладу, в якому працює викладач, будь-то школа, лицей, гімназія чи університет. У деяких закладах, навіть, є певний обов'язковий dress-code для педагогів. Культура одягу має не менше значення, аніж культура поведінки. В одязі завжди мають бути присутні чистота й охайність. «Я не допускав у клас учителя, якщо він був неохайно вдягнений. Тому в нас стало звичкою ходити на роботу у кращому костюмі. І я сам виходив на роботу в найкращому своєму костюмі, який тільки в мене був», – писав А. Макаренко [7, с. 208]. Звісно, охайність у житті ще нікому не завадила.

Іншими словами, одяг є певною візитною карткою вчителя. «Одяг і одягає, й відкриває людину», як стверджує відомий афоризм. Він повинен бути зручним і в той же час не суперечити загальноприйнятим вимогам пристойно-

сті. Психологія одягу розглядає оформлення зовнішності як багатовимірну інформацію про особу. При формуванні першого враження про особу одяг є найважливішим складником, оскільки, як правило, він сприймається оточуючими як знак привабливості або непривабливості.

В одязі найінформативнішими є три речі: ціна, стиль і колір. «Упізнати» якісний і модний одяг може кожний, навіть якщо він і не розбирається в останніх модних тенденціях [1, с. 75].

Найліпшим вважається діловий костюм, який можливо доповнити різними прикрасами. Педагог формує морально-етичні погляди і смаки вихованців. Будь-яка деталь у його зовнішності й поведінці має виховне значення. Тому він повинен одягатися елегантно, з урахуванням вимог моди. Загалом, стильний образ – цілісний, завершений; у ньому все продумано: від гудзиків до застібок на чевревіках, але при цьому важливо не виглядати занадто ідеально, як еталон чи манекен. Уміння носити речі, здатність подати себе, деякий шарм, легка недбалість і в той же час вишуканість – ось, що робить образ стильним і неповторним. Під стилем одягу розуміють, перш за все, узгодженість усіх деталей костюма за композицією, формою, кольором, матеріалом тощо і підпорядкованість їх загальному. Не можна не погодитися з визначенням, що стильно одягнена людина – означає одягнена гармонійно, зі смаком, достатньо модно і в той же час індивідуально. Витриманість стилю – це коли всі елементи зовнішнього образу (одяг, взуття, зачіска, аксесуари) гармоніюють одне з одним і працюють на створення єдиного образу. Це також упевненість у тому, що все, що ви носите, не тільки гарно поєднується між собою, але підходить саме вам, прикрашає вас і підкреслює індивідуальність [2, с. 28]. Крім того, треба підкреслити, що в одязі викладача має відбиватися його статус. Це передбачає бездоганність у кожній деталі: акуратна зачіска, незухвалий одяг, начищене взуття, неяскравий макіяж, елегантність тощо. У зовнішньому вигляді також важлива міра: нічого не повинно бути «занадто», якщо лише відсутність міри не є способом привернути до себе увагу та «запам'ятатись». Зовнішній вигляд залежить від кожної окремої особистості, саме тому вчительський імідж може бути як позитивним, так і негативним. А. Макаренко зазначав: «Я повинен бути естетично виразним, тому я жодного разу не вийшов з непочищеними чобітьми або без пояса. Я теж повинен мати якийсь шик, у міру сили та змоги, звичайно». А також: «Я теж повинен бути таким радісним, як колектив. Я ніколи не дозволяв собі мати сумне обличчя. Навіть коли в мене були неприємності, коли я хворий, я повинен уміти не виявляти цього перед учнями» [4, с. 23].

Отже, потрібно розумно враховувати вимоги моди, створюючи свій зовнішній вигляд, і дотримуватися правила: бути одягненим, за можливістю, якомога елегантно та сучасно.

Зупинимось на різновидах стилів сучасної моди.

Наприклад для ділового стилю одягу представників

слов'янських народів характерна скромність і простота в одязі: у чоловіків – темний колір костюма, у жінок – колір одягу однієї колірної гами переважно темних тонів. Чоловік може з'явитись на офіційній церемонії і в повсякденному костюмі неясного тону, в однотонній сорочці з краваткою. Найпоширеніший костюм-двійка, але й можливий і костюм-трійка. Чорний колір костюма підходить до урочистих випадків. У діловому одязі для жінок також переважають костюми: жакет англійський, кардиган, спенсер, доповнені спідницями – прямими, вузькими і широкими (у складку, плісе) та розширеними донизу, а також брюками типу чоловічих, тобто традиційними. Блузки для костюмів – на зразок чоловічої сорочки тощо. Можливі варіанти жилетів. Краватки і шарфи доповнюють набір речей ділового стилю [3].

У традиціях американо-англійської західної ділової етики прийнято розрізняти такі варіанти одягу ділового стилю [10]:

Фото 2.

Формальний діловий стиль

черевики Oxford, портфель із гладенької шкіри, а для жінок – закриті туфлі на підборі не вище 5–7 см і сумку-портфель. Колірна гама для взуття обмежена чорними, темно-синіми, коричневими, брунатними і бордовими тонами. Влітку можливе взуття світлих тонів, наприклад, кремове, світло-сіре, бежеве. Для цього стилю неприйнятне біле взуття [8, с. 35].

Фото 3.

Звичайний діловий стиль

Для чоловіків пропонується костюм стилю City – піджак, брюки, джемпер або жилет, сорочка і краватка. Традиційні черевики Oxford можуть бути замінені на мокасини з дорогого якісного матеріалу. Для жінок склад костюму близький до формально ділового стилю (спідниця, брюки, строга сукня з піджаком), але дозволяється використовувати тонкий шовковистий трикотаж. У тон до костюма добираються туфлі на підборі

1) Формальний діловий стиль (Business Formal) (фото 2):

Він включає діловий костюм неясного кольору приглушеного кольору. Обидві частини костюма (верхня і нижня) пошиті із тканини одного кольору, фактури і рисунка. Цей стиль передбачає для чоловіків

2) Звичайний діловий стиль (Business General) (фото 3).

Він відрізняється від попереднього послабленням обмежень у виборі тканин і складових частин костюмів як для чоловіків, так і для жінок.

Для чоловіків пропонується костюм стилю City – піджак, брюки, джемпер або жилет, сорочка і краватка. Традиційні черевики Oxford можуть бути замінені на мокасини з дорогого якісного матеріалу. Для жінок склад костюму близький до формально ділового стилю (спідниця, брюки, строга сукня з піджаком), але дозволяється використовувати тонкий шовковистий трикотаж. У тон до костюма добираються туфлі на підборі

5–7 см із закритим миском і сумка-портфель, яка може бути виготовлена з різноманітної за фактурою шкіри.

3) Стиль «вільна п'ятниця» (Business Casual) (фото 4, а, б, в):

а

б

в

Фото 4 (а, б, в). Стиль «вільна п'ятниця»

Цей стиль менш офіційний, ніж попередній, тому в ньому допускаються твідовий піджак, брюки-слакси, трикотаж (у жінок – трикотажні «двійки»), блузи сорочечного типу, брюки прямого крою без піджака з трикотажом, спідниці з вовни. Дозволяється носити туфлі без підборів, мокасини або взуття на низьких підборах.

Вказані стилі цілком прийнятні для вітчизняного педагога, як представника сучасної освіти, яка нині набуває міжнародного визнання [4, с. 189].

Фото 5.

Приклад композиції речей mass market

Тому речі класу mass market краще використовувати в багаточисельних ансамблях [5, с. 267].

Приклад 1. Важливо навчитися міксувати сучасні, трендові речі з представниками класичної капсули. При цьому пам'ятати, що, купуючи річ у молодіжному магазині рівня mass market, існує ризик застати покупку на одній з учениць свого класу (фото 5).

Тому речі класу mass market краще використовувати в багаточисельних ансамблях [5, с. 267].

Приклад 2. Дрес-коди business traditional і smart casual мають на увазі зібраність силуету і чітку архітектуру образів (фото 6).

Розхлябаність, балахони і безформність – табу для вчителя. Обзаведіться річчю прямого силуету, яка буде сидіти досить вільно, і в якій себе можна почувати максимально впевнено незалежно від ситуації і самопочуття. Це може бути сукня-коробочка. Сукня такого крою носить фортифікаційну для власниці роль: у ній можна і в «не-

Фото 6.

Приклад композиції речей business traditional і smart casual

любимий клас відправитися», і в певні дні календаря відчувати себе привабливо [5, с. 265].

Ще однією перспективою розвитку одягу викладача є багат шаровість – це завжди плюс для дрес-коду вчителя. По-перше, багат шарові комплекти завжди виглядають цікаво (учням є за що зачепитися поглядом: і жакет розглянути, і джемпер, і спідницю); по-друге, багат шаровість – це дуже практично і зручно (в класних кабінетах часто буває душно, а в багат шаровому комплекті можна контролювати температурний режим); по-третє, багат шарові комплекти завжди надійні (ви можете розслабитися і абсолютно не думати про дрібниці, наприклад, чи акуратно заправлена блуза в спідницю, після того, як ви різко повернулися або підняли руку).

Одним із улюблених учителями прикладів багат шаровості є twin set – трикотажний набір з ідентичного кардигану і топа. Ідея стилістично зрозуміла всім, але при цьому дуже проста. Якщо ви обираєте такий варіант, обов'язково доповнюйте його вигадливими аксесуарами, щоб не виглядати нудно. Чи не строгість і жорстка класика гардеробних рішень зміцнюють авторитет учителя, а особистісні якості та високий професійний рівень фахівця. Зайвий офіціоз здатний вибудувати непробивну стіну між учителем і аудиторією. Тому постійного жителя вчительського гардероба – сірий (синій, або чорний) спідничний костюм – потрібно періодично відправляти на канікули або розформувати. Костюм може створювати ілюзію «формені» речі, що буде трансформувати вчителя в цербера у дитячій підсвідомості [8, с. 35].

Що стосується кольорів і відтінків, то основними тенденціями є досить різноманітні відтінки, проте, треба завжди пам'ятати, що учень повинен бути підкореним Вашою харизмою, в тому числі і переданою через образ, а не розглядати і хихикати над зеленим галстуком із зображенням Міккі-Мауса.

Основні актуальні кольори – це кольори бізнес дрес-коду, але з розширеними можливостями і припущеннями:

- для костюмів: відтінки синього, сірого, бежевого, коричневого;
- для суконь: відтінки синього, сірого, бежевого, коричневого, зеленого;
- для аксесуарів: поєднання перерахованих вище кольорів, а також спокійні відтінки червоного, фіолетового, жовтого тощо.

Наведемо основні приклади сучасного одягу для вчителів.

Сучасна мода диктує свої правила! У тому числі і правила для самопрезентації як для чоловіків, так і для жінок. Зараз важлива як ступінь в освіті, так і вміння заслужити довіру слухача не тільки знаннями, але й гармонійним зовнішнім виглядом.

Нижче наведемо основні складники базового гардероба як для жінок, так і для чоловіків, які займаються викладанням, чи то ВНЗ, чи то школа або інші освітні заклади. Дрес-код може варіюватися в залежності від формальності заходів [7, с. 209].

Приклад складу базового гардероба для чоловіка-викладача (фото 7):

Фото 7.

Базовий гардероб чоловіка-викладача

- формальний костюм;
- піджак casual з фактурної тканини (шерсть, вельвет тощо);
- сорочки формальні світлих відтінків 2–3 шт.;
- сорочки неформальні 2–3 шт.;
- класичні джинси;
- трикотаж: светр класичний, светр casual, кардиган;
- штани неформальні (кольорові, вельветові, бавовняні тощо);
- взуття: зручні туфлі середньої формальності, зручні напівспортивні туфлі;
- аксесуари: 1–2 формальні краватки, 1–2 краватки в неформальних кольорах, але без яскравого візерунка, запонки, сумка, шарф;
- верхній одяг.

Приклад складу базового гардероба для жінки-викладача (фото 8):

Фото 8.

Базовий гардероб жінки-викладача

- футболка формальна 1–2 шт.;
- футболка casual 1–2 шт.;
- костюм формальний при необхідності (може бути як з брюками, так і зі спідницею);
- блузки формальні 1–2 шт.;
- блузки неформальні 2–3 шт. (шовкові, з принтом, фактурою, візерунком тощо);
- спідниці (одна фасону футляр, друга – альтернативного фасону, довжина помірної);
- трикотаж: светр класичний, светр casual, кардиган;

- взуття: туфлі зручні класичні;
- туфлі неформальні яскраві, туфлі спортивні;
- аксесуари: комплект класичних аксесуарів (прикраси, сумка, ремінь), комплект неформальних casual аксесуарів (прикраси, в'язаний шарф або хустку, сумка, ремінь тощо);
- верхній одяг.

Не можна не погодитися з думкою К. Лагерфельда, що в світі настає і настав час «нової скромності», «шик помер», і час моди на надмірність у минулому. У своєму інтерв'ю «International Herald Tribune» кутюр'є вжив англійське слово «bling», яке, у свій час, ввели в обіг зірки хіп-хопу, позначаючи ним усе блискуче та яскраве, афішування багатства, значну кількість ювелірних прикрас у костюмі, хутра і дорогих аксесуарів. Іншими словами, мова йде про повернення доброго смаку – «модну рецесію», яку К. Лагерфельд оцінює як своєрідну оздоровчу процедуру. «Нам потрібно повернутися до здорового глузду, порядності, помірності, краси і творчості...» – вважає голова ювелірної компанії Mauboussin Ален Немарк (інтерв'ю журналу Le Figaro), – «революція цінностей» буде корисна для моди. Очевидно, що зміняться не тільки її зовнішні прояви, а й сам сенс існування. Зміниться (вже змінюється) процес споживання, а це означає, що змінюється культура споживання, тобто культура взагалі. І те, яким буде нове обличчя «зміненої» культури, значною мірою залежить від дизайну в цілому й кожного з дизайнерів зокрема.

Отже, треба відмітити, що основні перспективи розвитку дизайну одягу в цілому та для викладачів:

- дизайнерська практика ХХІ ст. зазнає суттєвих і масштабних змін як у своїх зовнішніх проявах, так і в сутнісних вимірах;
- дизайн, втілений у матеріальних об'єктах, впливає на світоглядні, естетичні, етичні й інші формації у суспільстві;
- споживчі запити формуються на основі віртуальних уявлень, які свідомо пропагуються дизайнерами та поширюються як культурні зразки.

Дяченко А. В. Сравнительный анализ дизайна одежды преподавателя современности на примере преподавателей зарубежных стран.

А Затронута проблема современных тенденций в области создания одежды преподавателя как средства достижения профессионального и личного успеха. Обоснована важность внешнего вида и одежды для педагогической профессии. Также раскрыты вопросы перспективы развития дизайна в одежде современного преподавателя. Приведён сравнительный анализ имиджа преподавателя современности с преподавателями зарубежных стран.

Ключевые слова: преподаватель; дизайн одежды; формирование имиджа; внешний вид; деловой стиль

Diachenko Alla. Comparative Analysis of Modern Teacher's Clothing Design on the Example of Foreign Countries' Teachers.

S Author of this paper addresses to the problem of modern trends in the design of the teacher's clothes as one of a means to achieve professional and personal success. Author tells about importance of the appearance and clothes for the pedagogical profession, some trends in design of modern teacher's clothing. The comparative analysis of the modern teacher's image with the same of teachers from foreign countries is given.

Key words: teacher; design of clothes; image formation; appearance; business style

Висновки з даного дослідження. Великий філософ і мислитель Ксенофонт свого часу зазначив, що «ніхто не може навчитися у людини, яка не подобається». Презентуючи власний імідж, викладач демонструє студентам себе як особистість, своє ставлення до оточуючих, очікування від інших. Правильно підібраний одяг не лише полегшує досягнення стратегічних цілей, але й впливає на формування особистого іміджу студентів і вищого закладу освіти в цілому. Удало підібраний гардероб допоможе своєму власнику не тільки справити сприятливе враження на оточуючих, а й підкреслить його професійні та особисті якості.

📖 Список використаних джерел

1. Булатова О. Имидж педагога – мода или необходимость? *Директор школы. Україна*. 2013. № 2. С. 74–78.
2. Єлізарова І. О. Стиль ділового успіху: навч. посіб. Київ: Кондор, 2014. 76 с.
3. Козменко А. В. Сприйняття зовнішнього вигляду викладача студентом. Сайт Чернівецького торговельно-економічного інституту КНЕУ, 2015. URL: http://artk.at.ua/blog/spriijnattja_zovnishnogo_vigljadu_vikladacha_studentom/2013-10-05-34
4. Кулакова Т. Б. Имидж педагога как социокультурный феномен: автореф. дисс. ... канд. психол. наук. Москва, 2017. 201 с.
5. Мармаза О. Імідж як спосіб професійної соціалізації керівника навчального закладу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2013. Вип. 33. С. 263–269.
6. Межеріцька О. Впровадження іміджології як компонента навчального процесу у вищих закладах освіти. *Теорія і методика управління освітою*. 2014. Вип. 3. URL: <http://tme.umo.edu.ua/docs/3/10mezhee.pdf>.
7. Ніколаєску І. Особливості іміджової підготовки сучасного педагога в системі післядипломної освіти. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія: Педагогічні науки. 2015. Вип. 10. С. 207–212.
8. Нуреева О. С. Вдалий імідж як запорука професійного успіху. *Географія*. 2014. № 7 (83). С. 33–36.
9. Особистість учителя у висловлюваннях представників вітчизняної та зарубіжної педагогіки, діячів науки, культури. *Педагогіка: хрестоматія / уклад.: А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко*. Київ: Знання-Прес, 2015. С. 14–31.
10. Палеха Ю. І. Іміджологія: навч. посіб. / за заг. ред. З. І. Тимошенко. Київ: Вид-во Європ. у-ту, 2015. 324 с.

Дата надходження до редакції
авторського оригіналу: 28.12.2018